

Бурчак Станіслав Олександрович,
доктор педагогічних наук, професор
кафедри технологічної і професійної освіти
Глухівського НПУ ім.О. Довженка

Капась Віталій Васильович
аспірант кафедри професійної освіти та
технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім.О. Довженка

Ніколічев Дмитро Олександрович,
студент 126Г групи факультету
технологічної і професійної освіти
Глухівського НПУ ім.О. Довженка

КЛАСИФІКАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ЇХНЬОЇ ТВОРЧОСТІ

Сучасна освіта, Нова українська школа сьогодні гостро потребує фахівців, здатних нестандартно мислити, швидко приймати рішення, організовувати творчу, самостійну діяльність, а тому особливо актуальною стає проблема організації самостійної діяльності майбутніх учителів, спрямована не лише на самостійне здобуття знань, а й передусім на розвиток їхньої творчості. Нормативні документи з вищої освіти фіксують той факт, що самостійна робота здобувача вищої освіти виступає основним засобом опанування навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Час, що відведено на самостійну роботу здобувачів, регламентується робочим навчальним планом і має становити не менше 1/3 і не більше 2/3 загального обсягу навчального навантаження здобувачів, відведеного на вивчення дисципліни [1].

Науковці, які розробляють проблему самостійної діяльності здобувачів вищої освіти (А. Алексюк, В. Буряк, М. Гарунов, Є. Голант, В. Козаков, А. Кузмінський, О. Молібог, Р. Нізамов, П. Підкасистий, І. Прокопенко, Л. Рибалко, М. Фіцула, І. Шимко та ін.) по-різному підходять до трактування окресленого поняття. Водночас у широкому розумінні майже всі схиляються до

думки, що під самостійною роботою здобувачів вищої освіти слід розуміти їхню активну пізнавальну діяльність, що наявна у всіх різновидах занять.

На думку М. Фіцули, самостійною навчально-пізнавальною роботою здобувачів вищої освіти є «різноманітні види індивідуальної і колективної діяльності студентів, які здійснюються ними на навчальних заняттях або в позааудиторний час за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі» [2].

Таким чином, під самостійною роботою майбутніх учителів розуміємо *специфічний різновид освітньої діяльності, головна мета якого – формування самостійності майбутнього педагога, його навчальних досягнень, що реалізується через зміст і методи всіх видів навчальних занять в університеті.*

Самостійну роботу майбутніх учителів математики класифікують за різними критеріями. За характером здійснення контролю і способом керівництва з боку педагога (з урахуванням місця, часу проведення):

- аудиторна;
- позааудиторна (у т. ч. й під час канікул, вихідних тощо);
- колективна робота під контролем викладача (он-лайн зв'язок, дистанційне навчання, консультації тощо);
- індивідуальні заняття з викладачем.

За обов'язковістю:

- *обов'язкова* (визначена освітньою програмою, навчальним планом, робочою програмою дисципліни, що вивчається (виконання домашніх завдань, підготовка до практичних і лабораторних занять за розробленими планами, опрацювання лекційного матеріалу й підготовка до наступного лекційного заняття, виконання завдань під час усіх різновидів педагогічної практики; написання і підготовка до захисту рефератів, курсових, бакалаврських і магістерських робіт тощо);

- *рекомендована* – не передбачена планами і програмами, але є дуже корисною в становленні особистості майбутнього вчителя математики, розвитку його творчості, професійності, пошуку власного педагогічного стилю

(активна участь в роботі науково-педагогічних гуртків, конференціях, конкурсах наукових робіт здобувачів, підготовка та опублікування наукових тез, статей, доповідей, рецензування робіт, участь у наукових проєктах, науково-дослідницькій діяльності групи тощо);

– *ініційована* (участь у різноманітних конкурсах, олімпіадах, вікторинах, виготовлення наочності, підготовка технічних засобів навчання тощо).

За рівнем творчості:

– *репродуктивна*, що здійснюється за готовими зразками (розв'язування типових математичних і методичних задач і вправ, заповнення таблиць, моделювання схем, виконання тренувальних вправ, що вимагають розуміння, запам'ятовування і простого відтворення отриманих раніше знань);

– *реконструктивна*, що передбачає доповнення і творчого доопрацювання, хоча за основу береться все ж отриманий раніше матеріал (доповнення лекцій педагога, складання планів за готовою навчальною інформацією, написання і доопрацювання конспектів, тез, рефератів тощо);

– *евристична*, спрямована на розв'язання проблемних, творчих завдань (або завдань, розв'язання яких вимагають застосування нестандартних, творчих методів і прийомів), отримання нової навчальної інформації, її структурування (складання схем-конспектів, анотацій, опорних конспектів, побудова технологічних карт, розв'язання завдань творчого характеру);

дослідницька, що орієнтована на проведення науково-педагогічних досліджень (педагогічний експеримент, проєктування приладів, педагогічних ситуацій і процесів, теоретичні дослідження, написання звітів за результатами педагогічно-експериментальної роботи тощо).

Отже, творчоцентрована самостійна робота (використання її зазначених різновидів у освітньому процесі педагогічного університету) є важливим середовищем розвитку творчості майбутніх учителів під час фахової підготовки.

Список використаної літератури

1. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах. Затверджено наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р. №161. 25 с.

2. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Вид. 2-е, доп. Київ: Академвидав, 2010. 456 с.